

Ks. WALDEMAR PRONDZINSKI

Akademia Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu

ks.w.prondzinski@gmail.com

ORCID: orcid.org/0000-0001-7580-7982

AKSJOLOGICZNY WYMIAR KATOLICKIEJ NAUKI SPOŁECZNEJ W SZKOLNICTWIE KATOLICKIM W DIECEZJI PELPLIŃSKIEJ

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/SPLP.2024.024>

Streszczenie

Zgodnie z danymi Rady Szkół Katolickich, w 2024 roku w Polsce zarejestrowane są 483 placówki oświatowe o profilu katolickim. Dla wielu osób o wyborze tego typu szkoły często nie decyduje jedynie jej chrześcijański charakter, ale wysoki poziom edukacji. W diecezji pelplińskiej istnieją dwie szkoły ponadpodstawowe, cztery podstawowe oraz trzy przedszkola katolickie. W Pelplinie uczniowie kształcą się w renomowanym Collegium Marianum. Liceum Katolickim im. Jana Pawła II, które od 2020 roku jest szkołą koedukacyjną. W Tczewie od 25 lat działa Zespół Szkół Katolickich im. Świętej Jadwigi Królowej. Placówka ta cieszy się dużą popularnością i szczyli się wysokim poziomem nauczania. Podobnie kartuska Katolicka Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II może pochwalić się wysokimi wynikami w zakresie kształcenia oraz przyjazną atmosferą. W Chojnicach w skład szkół katolickich wchodzi: Katolickie Przedszkole, Katolicka Szkoła Podstawowa im. Piotra Dunina oraz Katolickie Liceum Ogólnokształcące im. Romualda Traugutta. Placówki pełnią nie tylko ważną rolę dydaktyczną

i wychowawczą, ale również ewangelizacyjną. Katolicka Szkoła Podstawowa im. ks. dra Bernarda Sychty i Katolickie Przedszkole „Aniołowo” to jednostki oświatowe działające w Świeciu, które oferują nie tylko wysoki poziom edukacji, ale kładą nacisk na pracę z uczniami zdolnymi oraz wymagającymi szczególnej uwagi ze względu na specyficzne trudności w nauce. Szkoły katolickie w diecezji pelplińskiej kształtują charakter młodego człowieka w oparciu o chrześcijańskie wartości oraz katolicką naukę społeczną, kierując się m.in. zasadami: solidarności, dobra wspólnego, prymatu osoby ludzkiej, sprawiedliwości, pomocniczości, miłości społecznej, praw człowieka oraz prawdy, wolności, równości, dialogu.

Słowa kluczowe: szkolnictwo katolickie, edukacja, wartości, chrześcijańskie wychowanie

*AXIOLOGICAL DIMENSION OF THE CATHOLIC SOCIAL TEACHING
IN THE CATHOLIC EDUCATION IN THE DIOCESE OF PELPLIN*

Abstract

According to the Council of Catholic Schools, in 2024 there are 483 Catholic educational institutions registered in Poland. For many people, the choice of this type of school is often determined not only by its Christian character but also by the high level of education. In the Pelplin Diocese there are two secondary schools, four primary schools and three Catholic kindergartens. In Pelplin pupils can study at the renowned Collegium Marianum school. It was named after Pope John Paul II and has become a coeducational school in 2020. Apart from this, the Catholic St Hedwig the Queen School has been operating in Tczew for 25 years. This facility is very popular and boasts a high level of education. Similarly, John Paul II Catholic Primary School in Kartuzy offers high educational results and a friendly atmosphere. In Chojnice, on the other hand, the Catholic schools are: the Catholic Kindergarten, Piotr Dunin's Catholic Primary School and the Catholic Secondary School named after Romuald Traugutt. These institutions not only play an important teaching and educational role but they also evangelise. The Catholic Primary School named after the Revd Doctor Bernard Sychta and the Catholic Kindergarten "Aniolowo" are educational units operating in Swiecie, which not only offer a high level of education but also focus on working with talented students and those who require special attention due to specific learning difficulties. The Catholic schools in the Pelplin Diocese shape the character of young people based on the Christian values and the Catholic social teaching.

Keywords: Catholic education, education, values, Christian upbringing

Szkoły katolickie w Polsce zrzeszone są w Radzie Szkół Katolickich (RSK). Pozostają pod opieką Konferencji Episkopatu Polski, przez którą RSK została powołana w 1994 roku. Organizacja posiada osobowość prawną kościelną i cywilną oraz działa w oparciu o statut, a jej pracami kieruje zarząd. Jest to jednostka kościelna, która ma ogólnopolski zasięg. Zrzesza szkoły prowadzone przez kościelne osoby prawne oraz te, które dekretem biskupa diecezjalnego zostały uznane za katolickie. Zadaniem RSK jest wspieranie szkół w działalności i zachowaniu ich katolickiej tożsamości. Na stronie internetowej Rady Szkół Katolickich czytamy, że w Polsce istnieją 483 placówki o tym profilu. Mogą być prowadzone przez zakony, diecezje i parafie. „Większość z nich powstała po przemianach ustrojowych, jakie nastąpiły po 1989 roku. W czasach PRL istniały jedynie 24 takie jednostki”¹.

Podopieczni uczęszczający do szkół o profilu katolickim mówią o sobie, że chodzą do „katolika”. Okazuje się jednak, że placówki te „w Polsce są często wybierane także przez osoby, które nie identyfikują się z nauką Kościoła, a nawet są jej przeciwne. Kieruje nimi świadomość, że tego rodzaju szkolnictwo stoi na bardzo wysokim poziomie”². 4 września 2024 roku w mediach społecznościowych ukazały się informacje o tym, że szkoła o profilu katolickim odmówiła przyjęcia córki jednego z polskich polityków do grona swoich uczniów. Na portalu katolickim opoka.org.pl skomentowano to w następujący sposób: „Religia ma być w kościele, krzyże trzeba zdjąć, a reformy minister Barbary Nowackiej są świetne, ale własne dziecko lepiej posłać do szkoły katolickiej”³. W podobnym tonie, w serwisie społecznościowym X, sprawę skomentował ks. Janusz Chyła – kapłan diecezji pelplińskiej. Napisał: „gdzie tu logika, by najpierw usuwać religię ze szkół, wprowadzać aborcję, a potem domagać się wychowania dziecka w katolickiej szkole?”⁴. Szkoła im. Świętej Rodziny w Otwocku, do której nie przyjęto córki polityka zastrzegła, że niezbędnym warunkiem dla ubiegających się o przyjęcie jest deklaracja rodziców o współdziałaniu ze szkołą w chrześcijańskim wychowaniu podopiecznego.

¹ <https://rsk.edu.pl/o-nas/>, (14.09.2024).

² W. Prondzinski, *Czy „katolik” i katolik to to samo?*, „Pielgrzym”, 2024, nr 20, s. 17.

³ *Decyzję dyrekcji można zrozumieć. Szkoła katolicka wychowuje po katolicku*, <https://opoka.org.pl/News/Polska/2024/holownia-dziecko-komentarz>, (14.09.2024).

⁴ *Córka marszałka Hołowni, oburzenie minister Nowackiej i celna riposta ks. Chyły*, <https://www.frona.pl/a/Corka-marszalka-Holowni-oburzenie-minister-Nowackiej-i-celna-riposta-ks-Chyly,234347.html>, (15.09.2024).

*COLLEGIUM MARIANUM LICEUM KATOLICKIE
IM. JANA PAWŁA II W PELPLINIE*

W diecezji pelplińskiej prowadzone są dwie szkoły ponadpodstawowe oraz cztery podstawowe, a od niedawna trzy przedszkola katolickie – najmłodsze w Chojnicach. „Najbardziej znane – przynajmniej w mentalności księży – jest Collegium Marianum. Liceum Katolickie im. Jana Pawła II w Pelplinie”⁵. Placówka jest jednostką niepubliczną o uprawnieniach szkoły publicznej. „Nauczanie i wychowanie opiera się tam na chrześcijańskiej wizji człowieka, wypływającej z katolickiej nauki społecznej”⁶, dlatego też ta szkoła, jak i wszystkie w diecezji, kierują się zasadami, które wypływają z przekazu zawartego w dokumentach Kościoła katolickiego. Należą do nich: zasada solidarności, dobra wspólnego, prymatu osoby ludzkiej, sprawiedliwości, pomocniczości, miłości społecznej, praw człowieka oraz prawdy, wolności, równości, dialogu⁷.

Dyrektor – ks. Wiesław Szuca zauważa, że placówka może poszczycić się bogatą historią, powstała bowiem w roku 1836. W 2024 roku w kadrze zatrudniony był „historyk, który jest także nauczycielem akademickim. Nauczycielka angielskiego dorastała w Stanach Zjednoczonych. Zajęcia odbywają się małych oddziałach klasowych, około dwudziestoosobowych⁸. Uczniowie mają możliwość korzystania z darmowych korepetycji z różnych przedmiotów oraz indywidualnego wyboru rozszerzeń, m.in. z matematyki, biologii, chemii, geografii czy języka polskiego. Szkoła dysponuje siłownią oraz salą gimnastyczną”⁹.

Decyzją biskupa Ryszarda Kasyny, od 2020 roku Collegium Marianum jest szkołą koedukacyjną, bowiem do tamtego momentu kształciła tylko chłopców. „Placówka prowadzi internat męski z pokojami dwu- i trzyosobowymi. Uczniowie korzystają z całodziennego wyżywienia”¹⁰. Andrzej Gawin, ojciec jednego z uczniów mówi: „Nasz syn sam wybrał to miejsce. Dowiedział się o liceum podczas wycieczki szkolnej do Pelplina. Po dwóch latach stwierdzamy, że to idealny wybór dla niego. Widzimy, jak dojrzewa, widzimy, że religijny aspekt życia ma ogromny wpływ na całą naszą rodzinę. Poprzez rozmowy z naszym synem, ewangelizacja płynąca ze szkoły dotyka nas wszystkich. Chodzimy do

⁵ W. Prondzinski, *Czy „katolik”*, s. 17.

⁶ Tamże.

⁷ J. Kupny, *Zasady ładu społecznego i gospodarczego w świetle nauczania Kościoła*, „Śląskie Studia Historyczno–Teologiczne”, 2003, z. 1, s. 46.

⁸ W. Prondzinski, *Czy „katolik”*, s. 17.

⁹ Wiesław Szuca. Temat: *Informacje o Collegium Marianum do artykułu* [online]. Do: Waldemar Prondzinski. 27 sierpnia 2024; 11.23 [cytowany 16 września 2024; 19.01]. Korespondencja osobista.

¹⁰ W. Prondzinski, *Czy „katolik”*, s. 17.

kościół nie tylko po to, by to «odpękać», tak jak było kiedyś. Zauważyłem, że wychowanie w internacie uczy szacunku do drugiego człowieka. Podoba mi się dyscyplina, która panuje w szkole. Jako ojciec nie muszę się martwić o syna, wiem, że jest w dobrych rękach. Wraz z żoną myślimy już o posłaniu kolejnego syna do Collegium Marianum, bo podoba nam się przesłanie tej szkoły i jej katolicki wymiar¹¹. Słowa te wskazują, że młodzi ludzie w szkołach katolickich diecezji pelplińskiej uczą się w praktyce klasycznej definicji zasady pomocniczości, która wybrzmiewa w encyklice Piusa XI *Quadragesimo anno*. Przywołuje ją także św. Jan Paweł II w encyklice *Centesimus Annus*, pisząc: „Zasada pomocniczości, która głosi, że społeczność wyższego rzędu nie powinna ingerować w wewnętrzne sprawy społeczności niższego rzędu, pozbawiając ją kompetencji, lecz raczej winna wspierać ją w razie konieczności i pomóc w koordynacji jej działań z działaniami innych grup społecznych, dla dobra wspólnego¹²”. W takim duchu odbywa się współpraca dyrekcji i grona pedagogicznego wobec wychowanków, ale także starszych uczniów wobec swoich młodszych kolegów i koleżanek.

ZESPÓŁ SZKÓŁ KATOLICKICH IM. ŚWIĘTEJ JADWIGI KRÓLOWEJ W TCZEWIE

Kolejną placówką jest Zespół Szkół Katolickich im. Świętej Jadwigi Królowej w Tczewie. W 2024 roku jednostka przeżywała 25-lecie działalności. „Wiele osób marzy o szkole z pasją, z czytelnym systemem wartości. Te pragnienia ostatecznie kształt znalazły w inicjatywie tczewskich środowisk katolickich. Dekret powołujący szkołę do istnienia wydał Jan Bernard Szłaga – ówczesny Biskup Pelpliński. 1 września 1999 roku naukę rozpoczęło 62 uczniów w dwóch klasach. Pierwsze grono pedagogiczne stanowiło 17 nauczycieli. To grupa, która z biegiem lat się rozrastała i zmieniała, ale zawsze stanowili ją kompetentni, kreatywni i otwarci na zachodzące zmiany nauczyciele, pracownicy administracji i obsługi¹³. Placówka od początku funkcjonowania cieszy się popularnością oraz renomą. W 2024 roku „kształci się w niej około 750 osób. Ksiądz Krzysztof Niemczyk, dyrektor szkoły mówi, że to jedna z najlepszych szkół katolickich w Polsce – „od kilku lat ze Złotą Tarczą 200 najlepszych szkół średnich w Polsce¹⁴. Tczewski „katolik” jest placówką publiczną, w której nauka w zakresie podstawy programowej jest bezpłatna. Szkoła działa w trzech budynkach, dwa znajdują się w Tczewie, trzeci w Rokitykach.

¹¹ Wywiad z Andrzejem Gawinem, Pelplin, 13.09.2024.

¹² CA 48.

¹³ Krzysztof Niemczyk. Temat: *Notatka Szkoły Katolickie* [online]. Do: Waldemar Prondziński. 5 września 2024; 16.42 [cytowany 16 września 2024; 18.10]. Korespondencja osobista.

¹⁴ Tamże.

Jak zauważa dyrekcja, centrum wyrażającym tożsamość szkoły jest Jezus Chrystus – to On jest kompasem dla jej pracy. Chodzi o to, by zachować harmonię pomiędzy wiarą i rozumem, duszą i ciałem, tym co racjonalne i tym co duchowe. W encyklice poświęconej godności człowieka – *Redemptor hominis*, św. Jan Paweł II pisze, że jej źródłem jest Wcielenie Syna Bożego. Ten, przyjmując ludzkie ciało, zjednoczył się ze wszystkim ludźmi. Nadto, przez tajemnicę odkupienia, Chrystus potwierdził całkowicie tę jedność, która wprowadza człowieka do wspólnoty Trójcy Świętej. To właśnie jest podstawą dla owej jedności¹⁵. Godność człowieka stanowi o primacie osoby ludzkiej, która „jest wartością w sobie i przez się”¹⁶, jak głosi papież Polak w adhortacji apostołskiej *Christifideles laici*. Godność osoby, w myśl zasady sprawiedliwości, rodzi również odpowiedzialność za osoby słabsze. Ksiądz Janusz Szulist zauważa, że „rozwój powinien obejmować przede wszystkim całego człowieka, a więc jego sferę cielesną oraz duchową”¹⁷. Człowiek zatem, jako istota rozumna i wolna, jest zobowiązany do odpowiedzialności za wzrastanie w człowieczeństwie oraz doskonalenie się, a także troskę o swoje zbawienie, o czym przypomina papież Paweł VI w encyklice *Populorum progressio*¹⁸.

Ksiądz Krzysztof Niemczyk, powołując się na wydaną przez Sobór Watykański II *Deklarację o wychowaniu chrześcijańskim* „*Gravissimum educationis*” podkreśla, że w tczewskich szkołach ważne jest tworzenie wspólnoty w atmosferze „przenikniętej duchem ewangelicznej miłości i wolności. Przejawia się ona w chrześcijańskim myśleniu i stylu życia, obecnym w każdym wymiarze szkolnej rzeczywistości. Szczególną rolę w tym względzie odgrywają rodzice, nauczyciele i wychowawcy”¹⁹. Tczewski „katolik” od lat zajmuje istotne miejsce w edukacji Tczewa oraz Pomorza. Wpływa na to determinacja i zaangażowanie wielu osób: dyrekcji, nauczycieli, pracowników administracji i obsługi oraz rodziców. Wszyscy oni przez lata wiernie i odpowiedzialnie podejmowali zaszczytną misję kształcenia młodego pokolenia²⁰. Dlatego, jak czytamy w encyklice Jana XXIII *Pacem in terris*, realizacja takich warunków życia społecznego, w których każdy człowiek może w pełni i szybko osiągać doskonałość, jest realizacją zasady dobra wspólnego. Innymi słowy, jest to wartość mająca charakter społeczny i moralny, poprzez którą podejmowane są starania do stworzenia człowiekowi warunków integralnego rozwoju²¹.

¹⁵ Por. RH 8.

¹⁶ ChL 37.

¹⁷ J. Szulist, *Człowiek jest drogą Kościoła*, Pelplin 2012, s. 132.

¹⁸ Por. PP 15.

¹⁹ Por. DWCH 8.

²⁰ Krzysztof Niemczyk. Temat: *Notatka Szkoły Katolickie* [online]. Do: Waldemar Prondzinski. 5 września 2024; 16.42 [cytowany 16 września 2024; 18.33]. Korespondencja osobista.

²¹ Por. J. Kupny, dz. cyt., s. 51–53.

*KATOLICKA SZKOŁA PODSTAWOWA
IM. JANA PAWŁA II W KARTUZACH*

Porównywalny profil oraz aksjologię, zbudowaną w oparciu o system zasad płynący z nauki społecznej Kościoła, prezentuje Katolicka Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Kartuzach. Dyrektor ks. Grzegorz Kudelski zwraca uwagę na wysoki poziom kształcenia. „Warto pochwalić się wynikami testów ósmoklasistów z naszej szkoły. Język polski na poziomie 75%, co w skali kraju daje wynik o 14% wyższy. Podobnie matematyka, o 22% lepiej w stosunku do wyniku krajowego, który plasował się na poziomie 52%. Język angielski 82%, przy czym na szczeblu krajowym było 66%”²². W szkole panuje rodzinna atmosfera, nie odnotowano bójek ani stosowania używek. Jest tak między innymi dlatego, że aby dostać się do szkoły trzeba mieć z zachowania minimum ocenę „dobrą”²³. Wybrzmiewa tu owe szersze rozumienie zasady solidarności, które odnajdujemy w encyklice autorstwa św. Jana Pawła II – *Sollicitudo rei socialis*. W myśl tej zasady, solidarność to nie tylko przeciwdziałanie degradacji człowieka, ale postawa moralna oraz społeczna, która uczy odpowiedzialności za drugiego człowieka w całej jego odmienności²⁴. Franciszek Węsiora – absolwent kartuskiego „katolika” wspomina o wyjątkowych osobach, które tworzyły wspólnotę tej szkoły. „W każdy piątek chodziliśmy do kościoła na spotkanie formacyjne. W pierwsze piątki miesiąca była Msza św. i spowiedź dla chętnych w kościele pw. św. Kazimierza – bo szkoła znajduje się w jego cieniu (...). Jestem lektorem, więc Kościół jest mi bliski. Człowiek po prostu dobrze czuje się w miejscu, które nie jest mu przeciwne”²⁵. Absolwentka Julia Lewków do szkoły przeniosła się w pierwszych dniach szóstej klasy. „Na początku wcale nie było lekko, bo spotkałam zupełnie nowe osoby. Ale przez to, że klasa była mała, szybko mnie zaakceptowano. W tej szkole spotkałam przyjaciół. Nawet teraz, kiedy jestem w liceum, te przyjaźnie trwają. Warto też dodać, że nauczyciele poświęcali nam dużo czasu, tak bardzo indywidualnie. Dzięki szkole zaczęłam uczestniczyć w wolontariacie parafialnym. Teraz śpiewam w zespole muzycznym w parafii pw. św. Wojciecha”²⁶. Z okazji 20-lecia istnienia, uczniowie i nauczyciele Katolickiej Szkoły Podstawowej udali się z pielgrzymką do Rzymu, do grobu św. Jana Pawła II, który patronuje szkole. Ksiądz Kudelski przekonuje, że misją szkoły „jest głoszenie idei naszego patrona, św. Jana

²² Grzegorz Kudelski. Temat: *Katolik Kartuzy* [online]. Do: Waldemar Prondzinski. 27 sierpnia 2024; 14.09 [cytowany 17 września 2024; 6.23]. Korespondencja osobista.

²³ Por. G. Kudelski, *Prawdziwa Szkoła Sukcesu*, „Dziennik Bałtycki”, 6.07.2018, s. 15.

²⁴ Por. SRS 38.

²⁵ Wywiad z Franciszkiem Węsiorą, Kartuzy, 15.09.2024.

²⁶ Wywiad z Julią Lewków, Kartuzy, 15.09.2024.

Pawła II²⁷. W setną rocznicę urodzin Patrona – 18 maja 2020 roku – podczas uroczystości szkolnych, ówczesny katecheta przypomniał słowa papieża Benedykta XVI wypowiedziane o świętym Polaku w Wadowicach: „W sercu młodego, ale doświadczonego życiem człowieka, zrodził się pokój, którego w stosownym czasie miał doświadczyć cały świat. Pokój, który ukształtował całe życie świętego. Uformował przyszłego przywódcę, który pozbawiony wojsk i militariów potrafił zmienić losy całego świata”²⁸. Święty Jan Paweł II ogromie wpłynął na nasze dzisiejsze rozumienie wychowania katolickiego. W adhortacji *Catechesi tradendae* czytamy: „Kościół pragnie, byście nie zaniedbywali niczego, co pomaga do właściwego zorganizowania pracy katechetycznej i pokierowania nią: czy pracujecie w parafii, czy jesteście nauczycielami religii w szkołach, liceach lub uniwersytetach, czy jesteście duszpasterzami jakiegokolwiek stopnia, czy też animatorami mniejszych lub większych wspólnot, zwłaszcza młodzieżowych. Diakoni i pełniący inne posługi, jeśli ich macie, są ze swej natury Waszymi współpracownikami. Wszyscy wierzący mają prawo do katechezy, wszyscy pasterze mają obowiązek tej potrzeby zaradzić. Władze cywilne będą ustawicznie usilnie prosił, by szanowały wolność katechizacji; a Was, słudzy Chrystusa, zaklinam ze wszystkich sił: nie dopuście nigdy, by z braku gorliwości lub z powodu jakichś nieszczęsnych uprzedzeń wierni byli pozbawieni katechezy”²⁹. Kiedy 1 września 1990 roku, po 29 latach lekcje religii powróciły do polskich szkół, św. Jan Paweł II bardzo się z tego cieszył. Niemniej 6 czerwca 1991 roku we Włocławku uwrażliwiał: „Dzięki przemianom, jakie dokonują się ostatnio w naszej Ojczyźnie, katecheza wróciła do sal szkolnych i znalazła swoje miejsce i odbicie w systemie wychowawczym (...). Pragnę tu powtórzyć (...): jest wam to dane i równocześnie zadane”³⁰. Kościół zawsze poświęcał wiele trudu katechizacji, ponieważ jest to jedno z jego najważniejszych zadań. Jak czytamy w Ewangelii Mateusza 28,19-20, Zmartwychwstały Chrystus dał Apostołom ostatnie polecenie, aby powoływali uczniów ze wszystkich narodów uczyli ich zachowania przekazanej nauki³¹.

Papież podkreślał, że wychowanie katolickie „powinno opierać się na duchowym towarzyszeniu młodemu pokoleniu. Okazuje się, że ważna jest nie tylko treść prowadzonych lekcji, ale obecność w życiu młodego człowieka”³². Można powiedzieć, że potrzebne jest niejako „dmuchanie w skrzydła” młodej osobie, by nabrała

²⁷ G. Kudelski, *Prawdziwa*, s. 15.

²⁸ 100. rocznica urodzin św. Jana Pawła II – w kartuskich kościołach modlitwą dziękowano za życie i pontyfikat papieża Polaka, <https://kartuzy.naszemiasto.pl/100-rocznica-urodzin-sw-jana-pawla-ii-w-kartuskich/ar/c15-7709977>, (14.09.2024).

²⁹ CT 64.

³⁰ Jan Paweł II, *Przemówienie do katechetów, nauczycieli i uczniów*, Włocławek, 6.06.1991, 3, https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/przemowienia/27wloclawek_06061991.html, (15.09.2024).

³¹ Por. CT 1.

³² W. Prondzinski, *Czy „katolik”*, s. 18.

pewności – podobnie, jak wiatr napędza żagle. Młody człowiek jest u progu poznawania siebie i świata, rozpędza się w życie. Jednocześnie, jak pisał Ojciec Święty: „Należy podkreślić, że nie do pogodzenia z prawdą chrześcijańską jest postawa fanatyzmu czy fundamentalizmu tych ludzi, którzy w imię ideologii uważającej się za naukową lub religijną czują się uprawnieni do narzucania innym własnej koncepcji prawdy i dobra. Metodą Kościoła jest poszanowanie wolności przy niezmiennym uznawaniu transcendentnej godności osoby ludzkiej”³³. Ta myśl Ojca Świętego jest nakreśleniem i odwołaniem do wielu wspomnianych wyżej zasad katolickiej nauki, jakie są z racji patronatu propagowane w kartuskiej szkole. W 1983 roku Ojciec Święty mówił do młodzieży: „Musicie od siebie wymagać, nawet gdyby inni od was nie wymagali”. To wołanie wyrażające poszanowanie wolności każdego człowieka zostało powtórzono podczas homilii w czasie liturgii na Westerplatte w 1987 roku. Jego moc, płynąca z Ducha Świętego, brzmi nadal w sercach i umysłach wielu osób. W deklaracji *Gravissimum Educationis* zapisano, że wychowanie powinno być kształtowane: „W zgodzie z moralnymi i religijnymi wartościami rodziców. Podkreśla to wolność rodziny i jednocześnie uwzględnia pluralizm społeczeństwa. W numerze 7 czytamy: «Kościół przypomina poważną, ciężącą na [rodzicach] powinność wydawania wszelkich zarządzeń, a nawet domagania się, aby ich dzieci mogły korzystać z owych pomocy i aby czyniły postępy w formacji chrześcijańskiej harmonijnie z formacją świecką»”³⁴. Na łamach wPolityce.pl, w artykule pt. *O lekcjach religii i katechezie jeszcze raz*, ks. Piotr Moskal zauważa: „Optymalne rozwiązanie to takie, że istnieje pluralizm szkolny, i że edukację prowadzą wszystkie zdolne i chętne do tego podmioty (państwo również, ale nie tylko państwo) (...). Kształt edukacji nigdy nie jest filozoficznie, światopoglądowo i aksjologicznie neutralny. Edukacja ateistyczna (tzn. bez religii) i szkoła bez lekcji religii nie jest światopoglądowo neutralna”³⁵. Ksiądz profesor przestrzega przed kształtowaniem wśród młodzieży postaw sentymentalizmu, indywidualizmu oraz woluntaryzmu. Uczeń nie może opierać się jedynie na indywidualnych odczuciach, czy też jedynie na tym, czego w danym momencie chce. Niejednokrotnie nasze „chcienia” i odczucia mogą być szkodliwe. Odpowiedzialny rodzic nie daje niemowlęciu wszystkiego, czego ono zapragnie, kierując się jego dobrem i bezpieczeństwem. „Nauczyciel religii powinien uczniom pokazać, że są racjonalne powody, aby przyjąć Boże Objawienie i wedle niego żyć. Potrzebna jest więc apologia religii. Chodzi o wskazanie na to, co nazywa się

³³ Jan Paweł II, *Przemówienie do katechetów*, 4.

³⁴ W. Prondziński, *Czy „katolik”*, s. 18.

³⁵ P. Moskal, *O lekcjach religii i katechezie jeszcze raz*. „Wiedza ta ma charakter teoretyczny, ale ma także konsekwencje praktyczne”, <https://wpolityce.pl/kosciol/691604-o-lekcjach-religii-i-katechezie-jeszcze-raz>, (12.09.2024).

przedprożami wiary ([łac.] *preambula fidei*). Następnie trzeba pokazać, jak Bóg działa w świecie”³⁶.

W 2012 roku biskup diecezjalny Ryszard Kasyna, u progu swojej posługi w diecezji pelplińskiej, podczas ingresu do bazyliki katedralnej powiedział: „Kościół bowiem nie może pozostawić młodych samotnie. Jest przecież dla nich! Ich wszechstronnemu dzisiaj wykształceniu i wychowaniu winny towarzyszyć głębokie wartości duchowe i moralne”³⁷. To program realizowany podczas dwunastoletniej posługi w tej diecezji. W czasie homilii wygłoszonej 8 września 2024 roku na dorocznym odpuszczeniu w Sanktuarium Królowej Pomorza i Matki Jedności w Piasecznie, gdzie modliło się ponad 15 tys. wiernych, biskup Kasyna zaznaczył potrzebę współpracy władzy z Kościołem oraz zachowania wzajemnej autonomii. Kaznodzieja podkreślił, że stwierdzenia Ministerstwa Edukacji Narodowej są krzywdzące wobec uczniów oraz katechetów. Nadto, że wprowadzają chaos, a także uderzają w podstawowe wartości wynikające z prawa każdego człowieka. Hierarcha odniósł się między innymi do wartości, jaką jest wolność religijna, która nie jest nadawana z ramienia państwa, lecz wynika z poszanowania godności każdego człowieka³⁸. W podobnym tonie, 8 września w Sianowie wypowiadał się biskup pomocniczy Arkadiusz Okroj. Mówił: „Obok Kościoła, który kształtuje mentalność siewcy, taką kluczową rolę w kształtowaniu tej mentalności, pełni edukacja. I nie powinna być pozbawiona nośników wartości”³⁹.

*KATOLICKIE PRZEDSZKOLE, KATOLICKA SZKOŁA PODSTAWOWA
IM. PIOTRA DUNINA, KATOLICKIE LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE
IM. ROMUALDA TRAUGUTTA W CHOJNICACH*

Troska biskupów o szkolnictwo wyraża się także poprzez obecność w życiu tych placówek. „Przykładem może być otwarte 2 września br. Katolickie Przedszkole w Chojnicach, które bp Kasyna pobłogosławił”⁴⁰. Dyrektor, diakon Rafał Maliszewski mówi: „W skład szkół katolickich w Chojnicach, wchodzi Katolickie Przedszkole, Katolicka Szkoła Podstawowa im. Piotra Dunina oraz Katolickie Liceum Ogólnokształcące im. Romualda Traugutta. Placówki pełnią nie tylko

³⁶ Tamże.

³⁷ R. Kasyna, *Homilia wygłoszona podczas uroczystego ingresu Biskupa Pelplińskiego Ryszarda Kasyny do Katedry*, <https://www.radiomaryja.pl/multimedia/homilia-wygloszona-podczas-uroczystego-ingresu-biskupa-pelplinskiego-ryszarda-kasyny-do-katedry/>, (13.09.2024).

³⁸ Por. tenże, *Homilia wygłoszona w Sanktuarium Królowej Pomorza i Matki Jedności w Piasecznie, 8.09.2024*, <https://www.ekai.pl/bp-kasyna-kosciol-nie-chce-dla-siebie-specjalnych-przywilejow-ale-tez-nie-chce-niesprawiedliwosci/>, (12.09.2024).

³⁹ A. Okroj, *Homilia wygłoszona z okazji odpustu MB Siewnej w Sianowie, 8.09.2024*, Sianowo.

⁴⁰ W. Prondzinski, *Czy „katolik”*, s. 18.

ważną rolę dydaktyczną i wychowawczą, ale również ewangelizacyjną. Wpisują się w misję Kościoła katolickiego otaczającego troską młodych ludzi pragnących poznać siebie i świat, pomagają nawiązać relację z Panem Bogiem oraz odnaleźć się w społeczeństwie⁴¹. Szkoły zostały założone w 1991 roku i od tego czasu działają nieprzerwanie. Wykorzystują nowoczesną bazę dydaktyczną oraz stosują innowacyjne metody nauczania. Dbają także o pełen rozwój osoby realizując wychowanie w duchu chrześcijańskiego personalizmu „przy zastosowaniu metody sokratejskiej i założeń wychowawczych z Kazania na Górze, co pomaga w odkrywaniu właściwego powołania człowieka”⁴². Personalizm, jako zasada wybrzmiewająca w katolickiej nauce społecznej, zakłada zachowanie takiej koncepcji porządku, w której „z jednej strony bierze się pod uwagę dobro osoby ludzkiej, a z drugiej – dobro wspólne różnych społeczności”⁴³. W szkole stosowane są metody projektu i e-learningu, zaangażowanie w międzynarodowym programie „Erasmus+”, szkolenia zagraniczne grona pedagogicznego, innowacyjne i eksperymentalne ścieżki edukacyjne. Jest to wypełnienie zachęty skierowanej przez Jana Pawła II w adhortacji *Catechesi tradendae, gdzie czytamy*: „Żeby katecheza osiągnęła swój właściwy cel, to jest wychowanie w wierze, niezbędne jest wprowadzenie różnych metod, stosownych do wieku i rodzaju umysłowego katechizowanych, dojrzałości eklezyjalnej i duchowej oraz indywidualnych uwarunkowań. Ujmując rzecz na szerszej płaszczyźnie, różnorodności tej domaga się wszystko, co ma związek ze środowiskiem społeczno-kulturalnym, w którym Kościół katechizuje. Ta różnorodność stosowanych metod jest oznaką życia i pewnym bogactwem”⁴⁴. Jak podkreśla dyrektor, rozwój wpływa na zainteresowanie uczniów tymi szkołami. „Coraz bardziej zauważalnym motywem posyłania dzieci przez rodziców do naszych szkół jest system wychowawczy, wierny zasadom głoszonym przez Kościół katolicki. Oparcie na jednoznacznych zasadach moralnych, kultywowanie tradycji narodowej, uczestniczenie w praktykach religijnych, to działania szkoły wspierające rodziców w wychowaniu ich dzieci”⁴⁵. Szkoły katolickie w Chojnicach w trakcie ponad trzydziestoletniej działalności, wykształciły wielu naukowców, lekarzy, prawników, inżynierów oraz duchownych.

⁴¹ Rafał Maliszewski. Temat: *Artykuł* [online]. Do: Waldemar Prondzinski. 4 września 2024; 18.52 [cytowany 17 września 2024; 19.29]. Korespondencja osobista.

⁴² Tamże.

⁴³ J. Kupny, dz. cyt., s. 47.

⁴⁴ CT 51.

⁴⁵ Rafał Maliszewski. Temat: *Artykuł* [online]. Do: Waldemar Prondzinski. 4 września 2024; 18.52 [cytowany 17 września 2024; 19.34]. Korespondencja osobista.

*KATOLICKIE PRZEDSZKOLE ANIOŁOWO,
KATOLICKA SZKOŁA PODSTAWOWA
IM. KS. DRA BERNARDA SYCHTY W ŚWIECIU*

W budynkach parafii pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Świeciu ma swoją siedzibę placówka położona na południu diecezji. To dzisiaj dwie jednostki edukacyjne: Katolicka Szkoła Podstawowa im. ks. dra Bernarda Sychty i Katolickie Przedszkole „Aniołowo”. „Początki szkolnictwa katolickiego w tym mieście sięgają 1998 roku. Wartością dodaną, jak podkreśla dyrektor ks. Przemysław Szulc, jest umowa partnerska placówki z Wydziałem Nauk Historycznych i Ekonomicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Nasi uczniowie, już na poziomie szkoły podstawowej, mogą doświadczyć świata akademickiego i uczestniczyć w wydarzeniach uniwersyteckich. Cieszymy się finalistami konkursów i olimpiad przedmiotowych (...)”⁴⁶. Dyrekcja podkreśla wartość rodzinnej atmosfery, jaka panuje w szkole. Grono pedagogiczne nieustannie podnosi swoje kwalifikacje oraz doskonali bazę edukacyjno-opiekuńczą. W środowisku lokalnym organizacja jest promotorem chrześcijańskich wartości. Wspiera rozwój młodych talentów oraz udziela pomocy w zakresie psychologiczno-pedagogicznym. „Okolo 15% naszych uczniów posiada orzeczenie o kształceniu specjalnym, co powoduje również nasze ogromne zaangażowanie kadrowe”⁴⁷. Ksiądz Szulc podkreśla: „Troska o ucznia zdolnego, przy jednoczesnym wsparciu uczniów o specyficznych trudnościach w nauce, to dwa przenikające się działania, które, w mojej ocenie, obrazują codzienną pracę placówek edukacyjnych w Świeciu (...). Od dłuższego czasu można również zauważyć wielką rolę przedszkola i szkoły we wsparciu rodzin, które w obecnych czasach przeżywają wiele trudności, dlatego nieoceniona jest nasza empatia i współpraca dla dobra dzieci i młodzieży”⁴⁸. W tym kontekście wypada wspomnieć o realizacji zasady miłości społecznej. Ksiądz Marek Kluz pisze, że ludzka istota jest zależna od społeczeństwa. Oznacza to konieczność dostosowania „zasad miłości do sytuacji, w której adresatem miłości nie jest jednostka, ale grupa, cała społeczność, bądź też – w uniwersalnym ujęciu – cała ludzkość. W tym kontekście Nauka Społeczna Kościoła przedstawia wizję «miłości społecznej»”⁴⁹.

⁴⁶ Przemysław Szulc. Temat: *Tekst Katolik Świecie* [online]. Do: Waldemar Prondzinski. 30 sierpnia 2024; 10.26 [cytowany 14 września 2024; 19.41]. Korespondencja osobista.

⁴⁷ W. Prondzinski, *Czy „katolik”*, s. 18.

⁴⁸ Przemysław Szulc. Temat: *Tekst Katolik Świecie* [online]. Do: Waldemar Prondzinski. 30 sierpnia 2024; 10.26 [cytowany 14 września 2024; 19.41]. Korespondencja osobista.

⁴⁹ M. Kluz, *Wymagania miłości w życiu społecznym w świetle encykliki Deus caritas est i Caritas in Veritate papieża Benedykta XVI*, „Studia Nauk Teologicznych”, t. 12, Kraków 2017, s. 207.

PODSUMOWANIE

Okres młodości wiąże się z szukaniem autorytetów. Jest tak w życiu każdego człowieka, ponieważ dorastanie to czas wyborów, które wpływają na całe późniejsze życie. Ksiądz Paweł Bortkiewicz twierdzi: „Jesteśmy dziś świadkami i uczestnikami sporu o współczesność. To dokonuje się nie tylko w Polsce, ale dotyczy wymiaru globalnego. Nie potrzeba wielkiej analizy, by zaobserwować, że jest to spór o pojęcia i wartości”⁵⁰. Młody człowiek doświadcza zagubienia między szacunkiem do rodziców, wychowawców i wartościami, które próbują mu przekazać, a manipulacją, której ulega w Internecie i mediach. Wyszukiwarka Google, czy sztuczna inteligencja, odpowiedzą dziś niemalże na każde pytanie. Niestety wysoko rozwinięta technologia i negatywne aspekty globalizacji wykorzystane w celu ideologicznej manipulacji, potrafią poddać w wątpliwość obiektywną prawdę oraz zasady wypracowane w ramach katolickiej nauki społecznej. Tym samym sprowadzić na manowce człowieka, szczególnie młodego, poszukującego sensu życia. Cywilizacja jest zniewolona manipulacją środków społecznego przekazu. Permanentnie narzuca społeczeństwu „szereg pozornych imperatywów, które jej rzecznicy uzasadniają prawem rozwoju i postępu”⁵¹. Dlatego, jak zauważa Benedykt XVI, „konieczne jest odnowione i zgodne zaangażowanie w dążenie do wspólnego dobra, do rozwoju wszystkich ludzi i całego człowieka”⁵².

Bibliografia

100. rocznica urodzin św. Jana Pawła II – w kartuskich kościołach modlitwą dziękowano za życie i pontyfikat papieża Polaka, <https://kartuzy.naszemiasto.pl/100-rocznica-urodzin-sw-jana-pawla-ii-w-kartuskich/ar/c15-7709977>, (14.09.2024).

Baczyński A., *Wolność i niezależność telewizji – droga do sprawiedliwego przekazu*, „Studia Socialia Cracoviensia” 2012, t. 4, nr 2(7), s. 9–21.

Błogosławieni pokój czyniący, Orędzie Ojca Świętego Benedykta XVI na Światowy Dzień Pokoju – 1 stycznia 2013 roku, <https://deon.pl/kosciol/serwis-papieski/>

⁵⁰ Por. W. Prondzinski, *Środki społecznego przekazu diecezji pelplińskiej, jako narzędzie ewangelizacji. Studium z edukacji medialnej*, Warszawa 2024, s. 101.

⁵¹ A. Baczyński, *Wolność i niezależność telewizji – droga do sprawiedliwego przekazu*, „Studia Socialia Cracoviensia”, 2012, t. 4, nr 2(7), s. 11.

⁵² *Błogosławieni pokój czyniący, Orędzie Ojca Świętego Benedykta XVI na Światowy Dzień Pokoju – 1 stycznia 2013 roku*, <https://deon.pl/kosciol/serwis-papieski/oredzie-ojca-swietego-benedykta-xvi-na-xvi-swiatowy-dzien-pokoju-2013-r,264507>, (15.09.2024).

oredzie-ojca-swietego-benedykta-xvi-na-xvi-swiatowy-dzien-pokoju-2013-r,264507, (15.09.2024).

Córka marszałka Hołowni, oburzenie minister Nowackiej i celna riposta ks. Chyły, <https://www.frona.pl/a/Corka-marszalka-Holowni-oburzenie-minister-Nowackiej-i-celna-riposta-ks-Chyly,234347.html>, (15.09.2024).

Decyzję dyrekcji można zrozumieć. Szkoła katolicka wychowuje po katolicku, <https://opoka.org.pl/News/Polska/2024/holownia-dziecko-komentarz>, (14.09.2024).

<https://rsk.edu.pl/o-nas/>, (14.09.2024).

Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska „Christifideles laici”*, Rzym 1988.

Jan Paweł II, *Encyklika „Centesimus Annus”*, Rzym 1991.

Jan Paweł II, *Encyklika „Redemptor hominis”*, Rzym 1979.

Jan Paweł II, *Encyklika „Sollicitudo rei socialis”*, Rzym 1987.

Jan Paweł II, *Posynodalna adhortacja apostolska „Catechesi tradendae” o katechezie w naszych czasach (16.10.1979)*, https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/adhortacje/catechesi.html, (15.09.2024).

Jan Paweł II, *Przemówienie do katechetów, nauczycieli i uczniów*, Włocławek, 6.06.1991, nr 4, https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/przemowienia/27wloclawek_06061991.html, (15.09.2024).

Kasyna R., *Homilia wygłoszona podczas uroczystego ingresu Biskupa Pelplińskiego Ryszarda Kasyny do Katedry*, <https://www.radiomaryja.pl/multimedia/homilia-wygloszona-podczas-uroczystego-ingresu-biskupa-pelplinskiego-ryszarda-kasyny-do-katedry/>, (13.09.2024).

Kasyna R., *Homilia wygłoszona w Sanktuarium Królowej Pomorza i Matki Jedności w Piasecznie*, 8.09.2024, <https://www.ekai.pl/bp-kasyna-kosciol-niechce-dla-siebie-specjalnych-przywilejow-ale-tez-nie-chce-niesprawiedliwosci/>, (12.09.2024).

Kluz M., *Wymagania miłości w życiu społecznym w świetle encykliki Deus caritas est i Caritas in Veritate papieża Benedykta XVI*, „Studia Nauk Teologicznych”, t. 12, Kraków 2017, s. 191–210.

Kudelski G., *Prawdziwa Szkoła Sukcesu*, „Dziennik Bałtycki”, 6.07.2018, s. 15.

Kudelski Grzegorz. Temat: *Katolik Kartuzy* [online]. Do: Waldemar Prondzinski. 27 sierpnia 2024; 14.09 [cytowany 17 września 2024; 6.23]. Korespondencja osobista.

Kupny J., *Zasady ładu społecznego i gospodarczego w świetle nauczania Kościoła*, „Śląskie Studia Historyczno–Teologiczne”, 2003, z. 1, s. 45–55.

Maliszewski Rafał. Temat: *Artykuł* [online]. Do: Waldemar Prondzinski. 4 września 2024; 18.52 [cytowany 17 września 2024; 19.29]. Korespondencja osobista.

Moskal P., *O lekcjach religii i katechezie jeszcze raz. „Wiedza ta ma charakter teoretyczny, ale ma także konsekwencje praktyczne”*, <https://wpolityce.pl/kosciol/691604-o-lekcjach-religii-i-katechezie-jeszcze-raz>, (12.09.2024).

Niemczyk Krzysztof. Temat: *Notatka Szkoły Katolickie* [online]. Do: Waldemar Prondzinski. 5 września 2024; 16.42 [cytowany 16 września 2024; 18.10]. Korespondencja osobista.

Okroj A., *Homilia wygłoszona z okazji odpustu MB Siewnej w Sianowie*, 8.09.2024, Sianowo.

Paweł VI, *Encyklika „Populorum progressio”*, Wrocław 1999.

Prondzinski W., *Czy „katolik” i katolik to to samo?*, „Pielgrzym”, 2024, nr 20, s. 17–18.

Prondzinski W., *Środki społecznego przekazu diecezji pelplińskiej jako narzędzie ewangelizacji*, Warszawa 2024.

Sobór Watykański II, *Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim „Gravissimum educationis”*, Rzym 1965.

Szuca Wiesław. Temat: *Inforamcje o Collegium Marianum do artykułu* [online]. Do: Waldemar Prondzinski. 27 sierpnia 2024; 11.23 [cytowany 16 września 2024; 19.01]. Korespondencja osobista.

Szulc Przemysław. Temat: *Tekst Katolik Świecie* [online]. Do: Waldemar Prondzinski. 30 sierpnia 2024; 10.26 [cytowany 14 września 2024; 19.41]. Korespondencja osobista.

Szulist J., *Człowiek jest drogą Kościoła*, Pelplin 2012.

Wywiad z Andrzejem Gawinem, Pelplin, 13.09.2024

Wywiad z Franciszką Węsiorą, Kartuzy, 15.09.2024.

Wywiad z Julią Lewków, Kartuzy, 15.09.2024.